

PIRWIAZNEK (9) sb

pirwiaznek m (4), **pierwiaznka**, **pierwaznka** f (3), m a. f (2); m LubPs (2), WujNT (2); f Leop (3). [Za m uznano formy I sg oraz G pl „pirwiaznkow”, za f uznano formę G pl „pierwaznek”; użycia innych form z tekstów, w których występuje odmianka pewna, zostały do niej zaliczone].

pirwiaznek, pirwiaznek a. **pirwiaznka** (5), **pierwiaznka**, **pierwiaznek** a. pierwiaznka (3), **pierwaznka** (1), [**pirwaznek** a. **pirwaznka**]; pirwiazn- LubPs (2), SkarJedn, WujNT (2); pierwiazn- LatHar, pierwiazn- : pierwazn- Leop (2:1).

-z- (5), -s- (4).

a pochylone; e z tekstów nie oznaczających é.

sg I pirwiaznki(e)m (1). ◇ pl N pirwiaznki (2). ◇ G pirwiaznkow (1), pierwaznek (1). ◇ A pirwiaznki (2). ◇ I pirwiaznkami (1). ◇ V pirwiaznki (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w.

1. pl t W Starym Testamencie: pierwszy zbiór plonów przeznaczony na ofiarę dla Boga, także pierworodne dziecko i zwierzę; *primitiae Vulg* (5) : Dobrą myślą vczyń chwałę Bogu: a nie vmnieyffay pierwaznek ręku twoich. Leop Eccli 35/10; [Iákież to słowo pirwiaznki Powiedz iego wykład własny [...] (–) Ták pánie pirwiaznki rozmiey [!] Pirwífse żyto/ wino/ oley/ Tákież pirwífse bydlę w ftádzie Y pirwífy owoc ná fádzie Y ktemu ieffcze [...] pierworodne dziećię KorczRozm G2v; Primitiae primi fructus. Pirwafnki Cervus Inst H6; Cervus F40 312; pierwoćini/ pierwiafki/ et pierwiafńki/ Primitiae Volck Qqq3v].

[pirwiaznki czego: I wybił káżdą rzecz pierworodzoną w ziemiich: pierwiaznki wffyfłkich robot ich. Leop Ps 104/36 (Linde); Azafz nie dobrą rzecz vczyñił Kaim gdy ofiárował zá ofiárę pirwaznki co nalepfzego zboża AgrWirzb F2.]

pirwiaznki z czego (3): Rokazał Pan wnet w ich zyemi iż bez liczby fpádłá/ Száráncza ktora trawę ich y owoce zyádłá/ I pobił pierworodzyeñstwá we wffytkyey zyemi ich/ Ze nie bráli nic pirwafnkow ze wffytkich prac fwoich LubPs Yv, S; A będą im pierwiaznki z pierworocw [primitiae de primittis] ziemie fwiątnicá fwiątych/ przy gránicy Lewitow. Leop Ez 48/12.

[Szereg: »dziesięciny i pirwiaznki«: Moizefz w kfyęgach wywodow Ták niegdy mowił do żydow Dziefięciny y pirwiaznki Będziećie ność wdom páñki KorczRozm G2.]

Przen (1) : Ci chodzą zá Báránkiem gđziekolwiek idźie. Ci kupieni fą z ludzi pirwafnkámi Bogu y Báránkowi WujNT Apoc 14/4; [TomZbrudzAp 14/4].

2. pl t Dział święty wydzielony z ziemi danej dwunastu pokoleniom izraelskim poświęcony Bogu; *primitiae Vulg* [czego] (1) : A the będą pierwiaznki Swiątnice Kápláñfkiey: ku pułnocy na dłużá dwádzieściá y pięć thyfięcy/ y ku Morzu ná fzerżá dziefięc tyfięcy: ale y ná wfchod flońcá fzerokości dziefięc tyfięcy: á ná południe/ dłużośći dwádzieściá y pięć tyfięcy: y będzie Swiątnicá Páñka w pośrzodku iey. Leop Ez 48/10.

3. Ktoś wybrany jako pierwszy; *primitivus Vulg* (2) : Proście/ Krolowie święći/ pierwiaznki pogáñfkiego narodu/ ábyfmy włyfscy tegoż Páná przez wiárę dofkonále ználi LatHar 348; Pozdrowćie Epenethá mnie miłego: ktory iefft pirwafnkem Azyey w Chriftuśie. WujNT Rom 16/5.

4. *Zaczątek, zadatek czegoś [czego] (1)* : Bo oni S. Apoštołowie y towarzysze Piotrowi/ máiąc one pirwiałnki Duchá S. mniej páłterftwá Piotrá S. potrzebowáli *SkarJedn* 80; [Chorobámi roznymi/ iełtem zwyciężony/ [...] Wízyltkie łá przyrodzone tágáią wnątrznóści/ Przychodząc práwie ná ták dżiwne odmiennóci. Toć łá pierwiałnki śmierci/ tákci náłze látá Bieżą *ProtKonterfet B3 (Linde)*].

Synonimy: 1. prymicyje; 4. początek.

Cf **PIERWIASTEK, PIERWIZNY, PIERWOCINY, [PIERWORODY], PIERWORODZTWO, PIERWOTKI, PIRWINA, PIRWORODNIK, PIRWORODNOŚĆ, PIRWORODZIEŃSTWO, PIRWOSTKI, PIRZWIANKI**